

Pracoviště medicíny dospělého věku

**FAKULTNÍ
NEMOCNICE
BRNO**

OTRAVA BIGUANIDY A KOROZÍVNÍMI LÁTKAMI

MUDr. Ondřej Hrdý

**Klinika anesteziologie,
resuscitace a intenzivní medicíny**
Fakultní nemocnice Brno
Lékařská fakulta Masarykovy univerzity

OTRAVA BIGUANIDY

METFORMIN

DM V ČR 2009 (ÚZIS)

Onemocnění	Primární diabetes				Sekundární diabetes		Porucha glukózové tolerance
	I. typu		II. typu		počet	%	
	počet	%	počet	%			počet
Muži	27 291	7,5	331 021	91,0	5 647	1,6	22 817
Ženy	28 123	6,7	386 344	92,1	4 895	1,2	28 910
Celkem	55 414	7,1	717 365	91,6	10 542	1,3	51 727

Druh léčby	Diabetici k 31.12. ¹⁾				
	2005	2006	2007	2008	2009
Jen dietou	244 703	240 544	223 738	209 968	188 226
PAD	326 584	332 387	342 947	363 489	379 930
v tom: deriváty sulfonylmočoviny	125 558	119 947	112 310	105 898	100 007
biguanidy	76 769	81 942	91 974	110 482	123 902
kombinovanou léčbou PAD	124 254	130 498	138 663	147 109	156 021
Inzulinem celkem	116 118	120 491	126 035	127 917	132 185
v tom : 1 až 2 dávky denně	46 104	45 277	45 176	44 153	45 287
3 až více dávek	67 191	71 710	77 436	80 098	82 586
inzulinovou pumpou	2 823	3 504	3 423	3 666	4 312
Kombinovanou léčbou (inzulin + PAD)	51 990	55 106	62 241	72 187	82 980
Celkem	739 395	748 528	754 961	773 561	783 321

METFORMIN

Čtvrtletí	Pořadí	ATC_7	Název	Počet balení
2010_2Q	1	C10AA05	Atorvastatin	596 892
2010_2Q	2	B01AC06	Kyselina acetylsalicylová	575 000
2010_2Q	3	C09AA05	Ramipril	505 865
2010_2Q	4	A10BA02	Metformin	504 987
2010_2Q	5	C07AB02	Metoprolol	473 533

MECHANISMUS ÚČINKU

- inhibice glukoneogenezy v játrech
- stimulace glykolýzy v kosterním svalu a tukové tkáni
- snížení resorbce glukózy ze střeva

INDIKACE

- terapie DM II. typu
- PAD první volby u obézních pacientů

KONTRAINDIKACE

- přecitlivělost
- diabetická ketocidóza
- nedostatečnost ledvin (Ckr pod 60ml/min)
- akutní stavy s rizikem vzniku ren. insuficience
- akutní i chron. onemocnění s rizikem rozvoje hypoxie tkání
- jaterní nedostatečnost
- akutní intoxikace alkoholem
- alkoholismus
- i.v. podání jodové kontrastní látky

FARMAKOKINETIKA

- po p.o. podání se vstřebává v tenkém střevě z 50-60%
- vazba na plazmatické bílkoviny je nízká
- VD 3.7 L/kg
- vylučuje se v nezměněné formě ledvinami tubulární sekrecí a glomerulární filtrací
- eliminační poločas 6,2h

INTOXIKACE

- náhodná
- úmyslná

- při normálním dávkování při nerespektování KI (nějakou KI má 30% pacientů)

PŘÍZNAKY

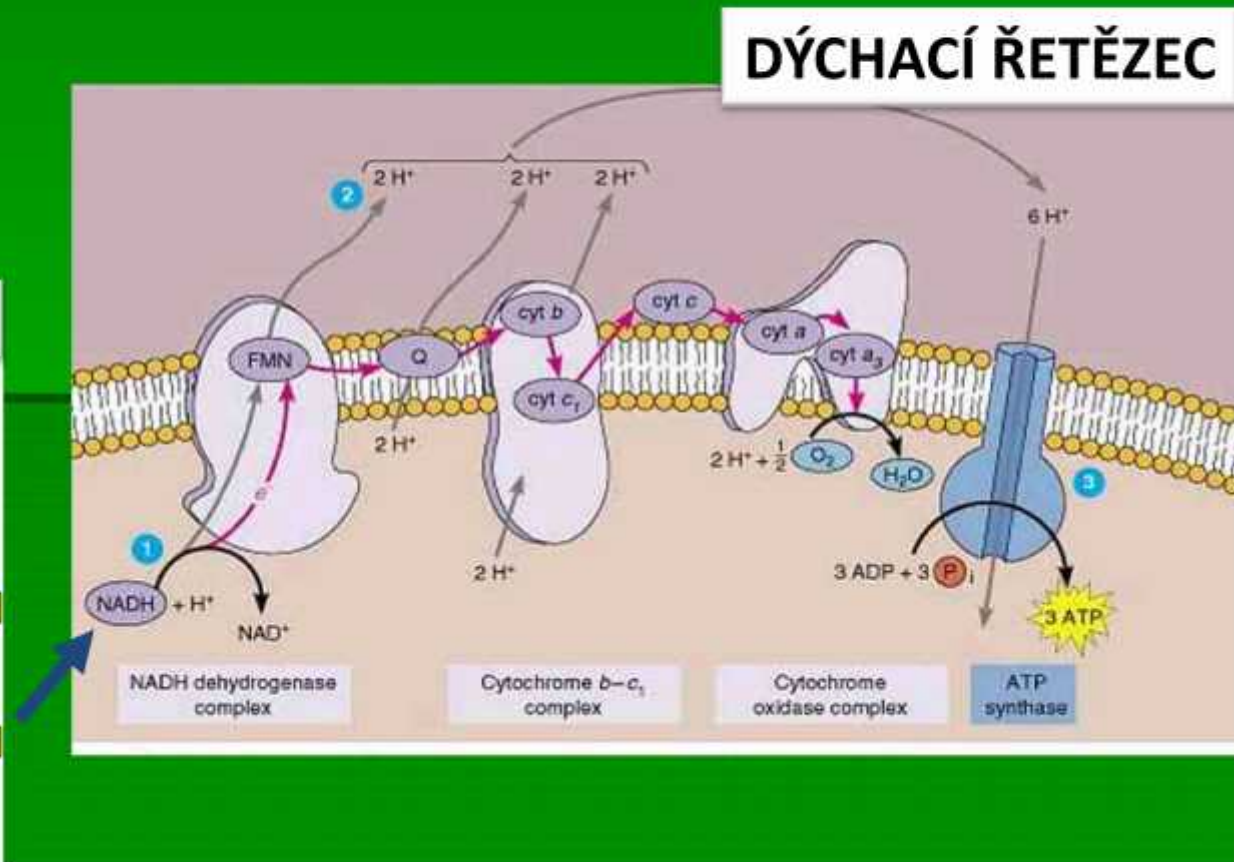
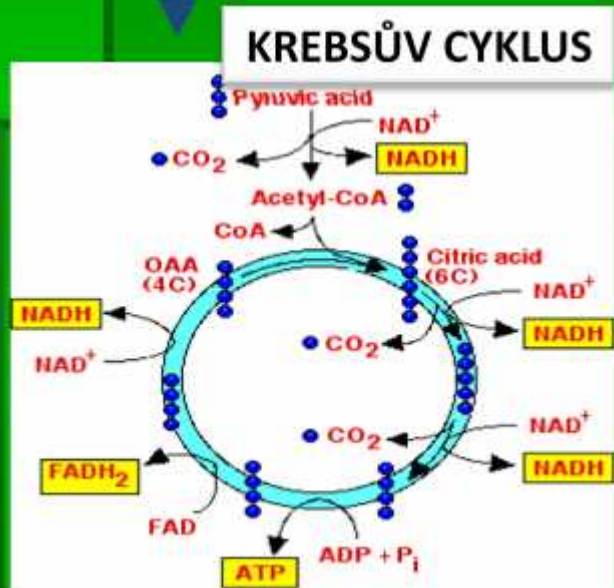
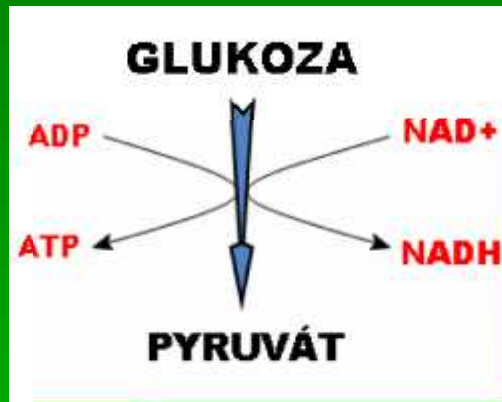
- nespecifické GIT

- nauzea
- zvracení
- nechutenství
- kovová chuť v ústech
- průjem

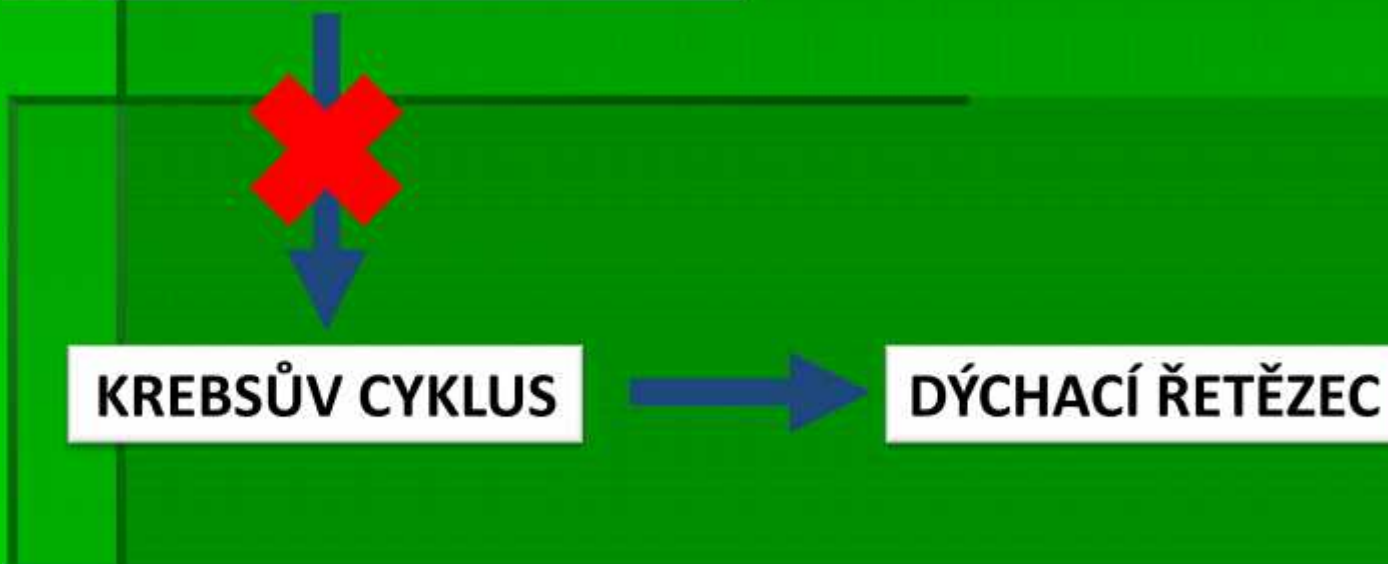
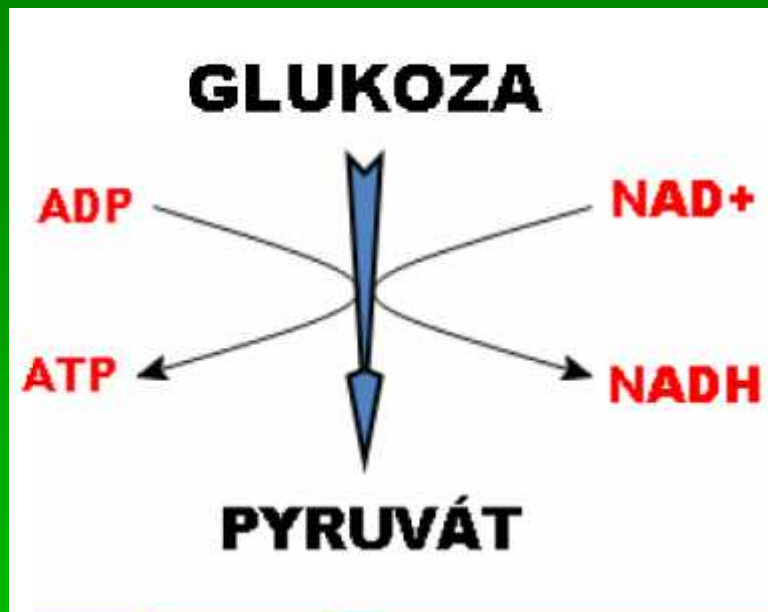
- hypoglykemie – popsána i u biguanidů

- **LAKTÁTOVÁ ACIDOSA**

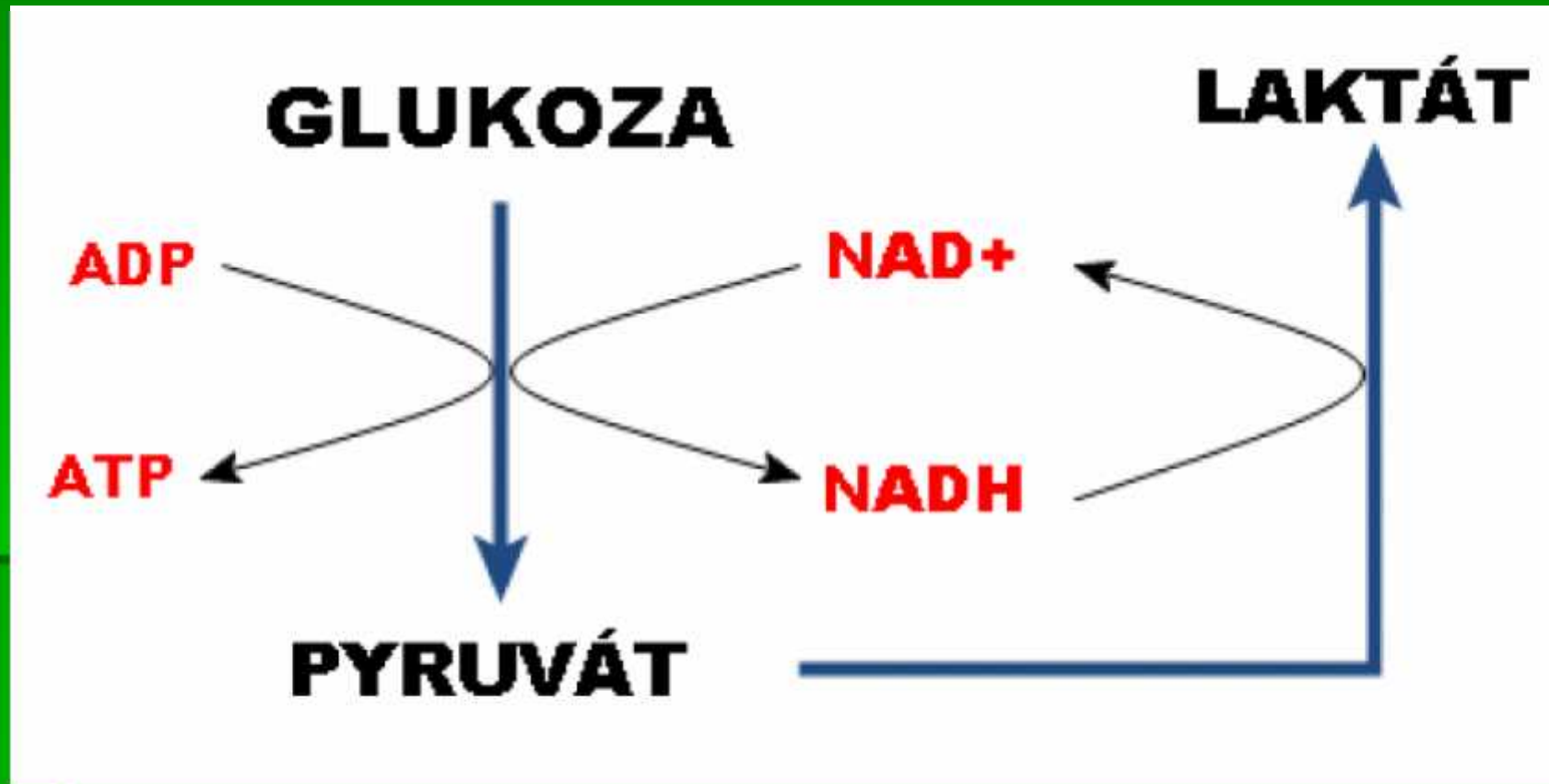
AEROBNÍ GLYKOLÝZA

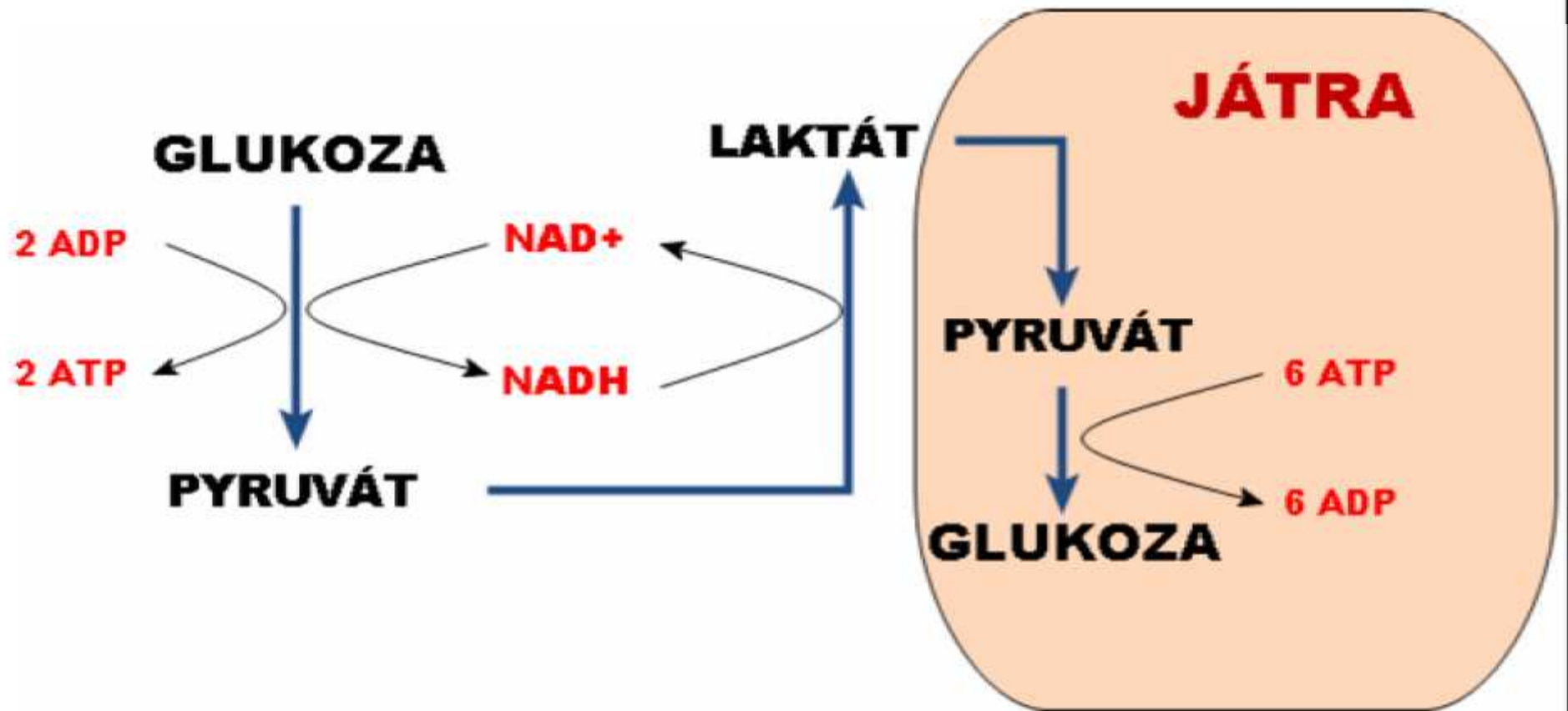
ANEROBNÍ STAV

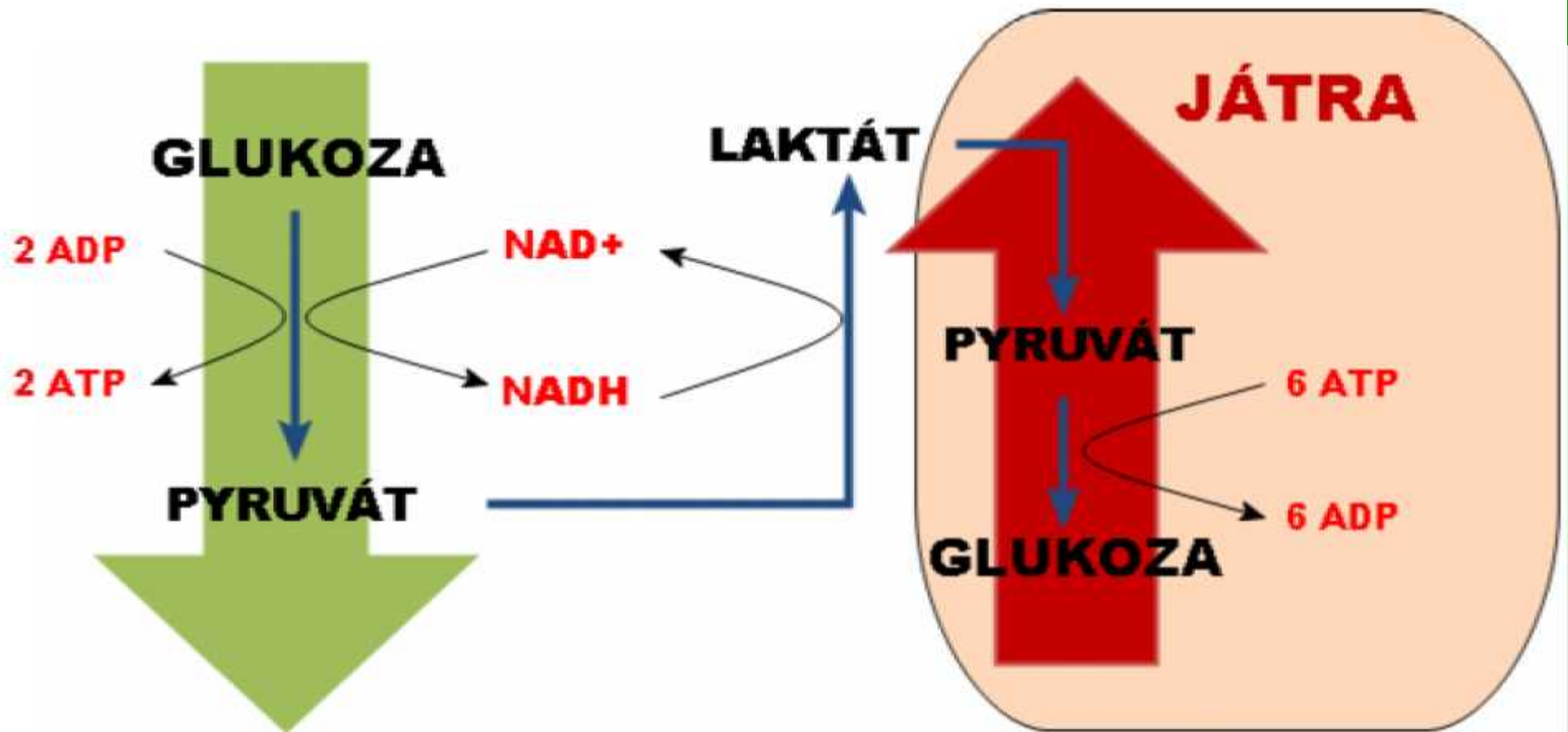
ANEROBNÍ STAV

ANEROBNÍ STAV

BIGUANIDY

LAKTÁTOVÁ ACIDOSA

- sérový laktát trvale nad 5mmol/l s poklesem pH pod 7,35
- primárně je typu B (bez tkáňové hypoxie) často spolu s typem A
- nejčastěji při terapeutickém dávkování
- příznaky: nespecifické GIT, somnolence, agitovanost, tachypnoe, koma, křeče, oběhové selhání
- mortalita 12-50%

STANOVENÍ DIAGNOZY

- pozitivní anamnéza užívání biguanidů
- MAC se zvýšeným AG, laktát nad 5mmol/l
- vyloučením jiné příčiny, zejména orgánové hypoperfuze

TERAPIE

- PODPŮRNÁ
- ABC
- bikarbonát - kontroverzní
  - může zhoršit IC acidozu
  - posun disociační křivky Hb doleva
  - zvýšená permeabilita buněčné membrány pro biguanidy
  - podání „koupí čas“ pro specifickou terapii

TERAPIE

ELIMINACE DALŠÍHO VSTŘEBÁVÁNÍ

- výplach žaludku
- aktivní uhlí
- projímadlo

URYCHLENÍ ELIMINACE

- RRT: iHD vs. CVVHD
- eliminace metforminu pomocí iHD

KOROZIVNÍ LÁTKY

KOROZIVNÍ LÁTKY

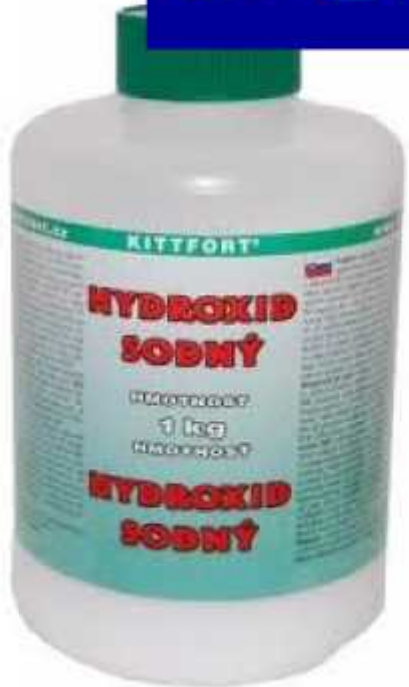
- látky způsobující poškození tkání chemickými reakcemi

- kyseliny

- zásady

DOMÁČÍ CHEMIE

MECHANISMUS PŮSOBENÍ

- KYSELINY:

působí koagulační nekrózu, denaturce bílkovin, tvoří se pevné koagulum, to brání dalšímu rozšíření

- ZÁSADY:

působí liquefakci, saponifikaci tuků, nekrotická tkáň je měkká, poškození se snadno šíří do hlubších struktur

DETERMIANTY ZÁVAŽNOSTI

- koncentrace
- forma
  - plyny
  - tekutiny
  - pevné
- doba expozice

ROZDĚLENÍ

(dle tkáně se kterou přijdou do styku)

OKO

KŮŽE

GIT

RESPIRAČNÍ SYSTÉM

- inhalace
- aspirace z GITu

GIT EXPOZICE

náhodná

úmyslná

nejčastěji ústa, orofarynx, jícen a žaludek
zejm. anatomicky zúžená místa

zvracení zvyšuje závažnost poranění jícnu

DIAGNOSA

ANAMNÉZA

SUBJ

- bolest orofaryngu,
- dysfagie
- bolesti břicha

OBJ

- lokální nález
- zvracení
- stridor

MANAGEMENT

- odstranění oděvu/omytí
- u pevných IHNEED (do 5min) požit 250ml vody či mléka, neutralizace NE
  - (u tekutých většinou doporučeno též ředit)
- navození zvracení je KI
- zavedení NGS - výplach
- endoskopie
- kortikoidy
- antibiotika

ZAVEDENÍ SONDY-VÝPLACH

- je bezpečné
- sondu měkkou, tenkou
- odsát žaludeční obsah
- opakovaná laváž malým množstvím vody

ENDOSKOPIE

- u symptomatických pacientů či při známkách poranění v ústech 6(12)-24 od expozice
- dětský endoskop
- celý horní GIT
- minimální insuflace
- bez retroverze
- STOP pokud nelze lehce projít přes zúžené místo
- NEDILATOVAT v akutí a subakutní fázi (5-15(21)den)
- umožní klasifikaci a pomůže určit další postup

STUPEŇ POSTIŽENÍ PŘI ENDOSKOPICKÉM VYŠETŘENÍ

0	normální nález
1	erytém, hyperemie
2a	povrchové ulcerace, eroze
2b	jako 2a + hluboké diskrétní nekrózy nebo cirkulární ulcerace
3	mnohočetné hluboké ulcerace, oblasti nekróz

KORTIKOIDY

- cílem podání je zabránit/omezit vznik stenóz
- experimentální užití u alkalií
- u postižení I. stupně NE
- u postižení III. stupně NE
- u postižení II. stupně možná
  - metyprednisolon/prednisolon
    - 1-2mg/kg/den
    - 3 týdny s postupným vysazením

ANTIBIOTIKA

- preventivní podání může zakrýt příznaky perforace

profylakticky u pacientů léčených steroidy

- cefalosporin II. generace
- piperacilin-tazobaktam
- cefalosporin III. generace + klindamycin
- ampicilin + klindamycin

KOMPLIKACE

- perforace
- tracheoesofageální píštěl
- infekce
- stenózy
- 1000x vyšší riziko Ca jícnu

LITERATURA

- Shannon MW et al: Haddad and Winchester's Clinical Management of Poisoning and Drug Overdose. 4th ed. Saunders, 2007
- Marx J et al.: Rosen's Emergency Medicine, 7th ed. Mosby, 2009
- Fink MP: Textbook of Critical Care, 5th ed. Saunders, 2005
- Irwin RS: Critical Care Medicine, 5th ed. Lippincott Williams & Wilkins, 2003
- Ševela K, Ševčík P: Akutní intoxikace v intenzivní medicíně. Grada, 2002

DĚKUJI ZA POZORNOST

